

1.

De foto was een idee van opa Bing, zoals elke vakantie het geval was, maar mijn tante Klazien had uiteindelijk het gevoel dat het haar idee was. Zij was de eerste die haar jas aantrok en naar buiten wilde. Vreemd, want het regende en waaide. Omstandigheden waarin ze normaal gezien geen voet buiten de deur zette, maar het was niet *normaal* meer in ons zomerhuis. Er was van alles gezegd, door opa, mijn tante, mijn moeder, mijn vader, mijn oom. Niet door Fiebie en mij. Wij zwegen het meest van de tijd, wat erop wees dat we aan dezelfde kant stonden. Altijd al.

Voor de duidelijkheid: in dit verhaal zal ik mijn tante Klazien niet langer *mijn* tante noemen, want ze is niet echt van mij. Ik zou het niet willen ook, ik zou haar zo weggeven. Maar ze is dus wel getrouwd met de broer van mijn vader. Technisch gezien is ze mijn tante, of ik dat nu wil of niet.

Het idee dat we met zijn allen samenkwamen in het zomerhuis was van mijn opa, niet van tante Klazien. De kans dat zij voorstelt om met zijn allen een keer samen terug te komen *in het zomerhuis* is nog kleiner dan de kans dat je de lotto wint en dat is 1 op 5.245.768. Dat heb ik opgezocht.

Mijn opa Bing is wel van mij, en ik van hem. Vraag me niet waarom. Het is gewoon zo. Het spreekt vanzelf, en vanzelfspre-

kende dingen kun je meestal niet uitleggen. Dikke boeken staan volgeschreven met dingen die niet-vanzelfsprekend zijn, zoals de stelling van Pythagoras en het periodieke systeem der elementen (ik zeg maar wat). Ze zijn superingewikkeld, maar je *kunt* ze uitleggen. Dat van mij en mijn opa niet.

We noemen mijn opa *Bing* omdat hij mij soms zo noemt. Het betekent jongen, denk ik. Ik heb het hem nog nooit gevraagd. Hij is *mijn* opa Bing.

Zo was mijn oma ook van mij. Daar ben ik zeker van. En ik van haar. Ze is een miljoen jaar geleden gestorven. Ik bedoel: ik was zes en een paar weken oud.

Het kost me intussen heel veel moeite om haar in mijn herinnering op te roepen.

Dat is echt frustrerend. Als ik haar, na lang en diep nadenken, bijna helemaal voor me zie, zoals ze er volgens mij ooit echt uitzag, spat haar gezicht uit elkaar of vloeien haar ogen en haar neus en haar mond in elkaar over, alsof ze niet wil dat iemand haar perfect voor de geest kan halen nu ze dood is, begrijp je?

‘Had je maar goed en lang genoeg naar me moeten kijken toen ik er wel nog was’, lijkt ze te willen zeggen. Maar daar denk je natuurlijk niet aan als iemand nog leeft. Ik bedoel, je zit niet de hele tijd naar het gezicht van iemand te staren omdat je bang bent dat je het vergeet zodra die dood is.

Het is trouwens superonbeleefd om lang naar iemand te kijken. Tenzij je het spelletje *wie knippert eerst* speelt, natuurlijk.

Toch blijf ik het proberen om het beeld van oma op te roepen, als ik in bed lig of op de wc zit en aan vroeger denk.

Ik zou natuurlijk de hulp van foto's kunnen invoepen. In het zomerhuis van mijn opa hingen en stonden er zo'n honderd foto's van mijn oma, maar ik doe het niet. De foto's staan er nu niet meer. Hoe dat komt, kom je nog wel te weten. Trouwens, foto's vertrouw ik niet helemaal. Het zijn bijna allemaal polaroids.

Ken je dat? Een polaroid is een ouderwets fotoapparaat dat mijn opa vroeger de hele tijd bij zich droeg voor het geval dat er zich iets voordeed dat je, om wat voor reden ook, maar beter voor altijd kon vastleggen. Zo'n polaroid spuugt dat kiekje meteen uit. Je hoeft dus niet te wachten tot de fotograaf het heeft ontwikkeld om naar het resultaat te kijken.

Dat vond mijn opa Bing zowat de beste uitvinding van de eeuw. Mijn opa heeft namelijk weinig geduld. Maar er is iets met de kwaliteit van die foto's. De beelden vervagen, de foto vergeelt. Op sommige foto's die mijn opa heeft genomen met die polaroid van hem, lijkt het alsof er iemand koffie over heeft uitgegoten.

Mijn opa hield heel erg veel van mijn oma. Die foto's zeggen het. Hij zegt het.

'Toen ze stierf,' zo zei hij een keer, 'stierf ik ook een beetje. Je leest dat in prietpraatboekjes, maar het is echt zo. Ze nam een deel van me mee.'

Ik was toen een jaar of acht en zulke dingen begreep ik niet echt. Het is zo'n leeftijd waarop je alles letterlijk neemt, weet je wel. Ik wilde vragen: 'Welk deel dan?' Ik controleerde zelfs of hij nog heel was, opa. Maar uiteindelijk vroeg ik niks, want hij zat in gedachten weggezonden naar het plafond te turen. Zijn ogen werden rood, hij fronsde zijn lippen en ademde raar en hij wreef de hele tijd zijn handen in elkaar, alsof hij iets fijn zat te

malen. Ik denk niet dat ik hem dat voor oma's dood al een keer had zien doen.

Hij telefoneerde, enkele weken geleden. Opa.

Of we er wat in zagen om nog een keer naar het zomerhuis te komen. Het was zo lang geleden. Zo lang geleden, dat alles van vroeger maar beter niet meer bestond. Nooit bestaan had ook.

Mijn moeder had hem aan de lijn. Ze blies lucht door haar neus. 'Was dat maar waar', beet ze.

Mijn opa had ook naar tante Klazien en oom Pelle gebeld. Dat wisten we niet van hen, want tante Klazien en oom Pelle kregen nog liever een vreselijke ziekte dan iets aan ons te laten weten. Voor hen bestonden we niet. Al lang niet meer. Nooit bestaan ook.

Maar tante en oom stonden, net als wij, op de afgesproken dag en bijna exact hetzelfde tijdstip bij de deur van het zomerhuis. Ons zomerhuis. Een volstrekt belachelijke naam voor het huis, want we gingen er ook met Kerstmis heen en met Pasen. Het was dat van opa en oma, akkoord. Maar ooit was het van ons allemaal. Lang geleden. Zo lang geleden dat alles van vroeger nooit of nooit bestaan heeft, argumenteerde mijn opa.

Hij had het natuurlijk over het voorval van drie jaar geleden.

Laat me mijn kleine familie aan je voorstellen, dan heb je er een beeld van. Maar het mag gerust een polaroidbeeld zijn. Het mag vervagen. Je doet er jezelf een plezier mee.

Er is dus tante Klazien. Haar zal ik het eerst voorstellen. Dan

ben ik er vanaf. Tante Klazien is een zure appel waar je doorheen moet bijten, zeg maar.

‘Korte pijn’, noemde mijn opa Bing het ooit een keer, toen hij het over haar had. Hij zei het waar iedereen bij was, inclusief Klazien zelf. Hij keek haar met zijn ondeugende pretogen aan, van haar kruin tot haar schoenen, alsof hij haar opmat. ‘Korte pijn’, gniffelde hij. Het was supergrappig, juist omdat tante maar anderhalve meter hoog is.

Ze bemoeit zich met alles. Niet normaal.

De familiefoto bijvoorbeeld. Eerst wilde ze er niks van weten, maar toen opa zijn grote nieuws had verteld, de reden waarom hij ons weer bij elkaar wilde brengen (maar daar kom ik later wel op terug), wilde zij het hele gebeuren naar haar hand zetten. Ze dirigeerde de familie naar het midden van de tuin en plantte hen bij de volière waar ik nooit één vogel in heb zien zitten en waar vroeger de schommel stond. Het middelpunt van het grote, heuvelachtige grasveld.

Het middelpunt van ons bestaan, eigenlijk.

Het bestaan van Fiebie en mij.

Tenminste, tot de tijd dat we nooit of nooit meer naar het zomerhuis zouden terugkeren.

Nu ja, ~~mijn~~ tante Klazien wees de plaatsen aan. Opa Bing floot op een fluitje om zijn hals. Dat was zo grappig. Toen hij nog jong was, was opa scheids bij het voetbal. Dat fluitje had hij nog steeds. Het was voor het eerst dat ik het om zijn nek zag hangen. Ik stompte Fiebie aan, of zij het ook zag. Ze schrok van mijn elleboog, wreef over de plek op haar bovenarm waar ik haar had geraakt.

‘Wat?’ vroeg ze.

‘Dat fluitje’, fluisterde ik, want ik bleef gewoon het gevoel

hebben dat ik met haar niet mocht praten, ook al stonden wij binnen en de rest buiten.

Ze lachte even, Fiebie, en ze knikte. Ze begreep ineens ook dat het scheidsrechterfluitje altijd aan een haakje bij de schoorsteenmantel hing en dat het nu vast naar smerig roet in Bings mond smaakte. Fiebie en ik hadden meestal niet veel woorden nodig om elkaar te verstaan.

‘Heb ik nog wat te zeggen?’ riep opa Bing, waarop tante beide handen in de lucht stak en iets mompelde wat ik niet verstond vanachter het raam. Opa duwde tante opzij en zei dat het niet uitmaakte waar ze stonden. ‘De kleintjes wel vooraan’, zei hij. Hij plaatste zijn handen tegen de schouders van tante, alsof hij haar drie zoenen ging geven, maar hij duwde haar naar de plek waar hij vond dat zij moest gaan staan: helemaal vooraan, met een beetje ruimte tussen haar en oom Pelle in, alsof zij de coach van het voetbalteam was. Tenminste, zo had zij het begrepen, want tante knikte instemmend. Iets wat ze zelden doet. Die wedstrijd had mijn opa goed gefloten.

Maar goed, dat was de familiefoto. Die werd enkele minuten geleden genomen. Tenminste, dat was de bedoeling, maar ik loop op de zaken vooruit. Ik wil je echt alles vertellen.

Alles.

Laat me het eerst hebben over enkele weken eerder, toen we telefoon hadden gekregen van opa. Dat ging zo.

Mijn moeder liep de godganse dag rondjes door het huis en

knabbelde de hele tijd aan de huid van haar duim naast haar nagel. Ze mompelde in zichzelf, draaide met haar ogen en veranderde voortdurend spullen van plaats. Mijn vader werd gek van dat knabbelen, mompelen en verplaatsen.

‘Wat voert hij in zijn schild?’ zei ze uiteindelijk. Ze was met een zucht in de schommelstoel van oma gaan zitten, die al jaren bij ons in huis stond. Een beslissing waar tante Klazien en oom Pelle zich hardvochtig tegen verzet hadden omdat ze vonden dat die stoel hen toekwam omdat die beter in hun interieur paste. Flauwekul, want er is bij tante Klazien en oom Pelle geen sprake van een interieur. Alles is er wit, zwart of grijs. En met *alles* bedoel ik eigenlijk *niks*. Er staat gewoon niks, behalve een tafel, zes stoelen, een dressoir en een vierkante bank met een leeg, glazen salontafeltje erbij. Er staan geen boeken, geen foto’s, geen planten. Tante houdt van steriel. Tante is tandarts. Ze draagt de hele dag door witte handschoenen. Volgens mijn moeder heeft ze smetvrees. Dat is een soort ziekte, of een fobie. Ik bedoel: als ze een zandkorrel aantreft in de gang, dan krijgt ze oprispingen, daarom heeft ze altijd een zuur gezicht, in haar mond smaakt het onafgebroken naar gal. Opa Bing vond, als die stoel dan toch onderwerp van discussie was, dat die dan maar naar het zomerhuis moest. Dat was een neutrale plek, zonder kibbelaars. Een maand later stond de stoel gewoon bij ons op de stoep, met een briefje tussen de kussens: ‘Hij past misschien beter in hun interieur, maar hier heeft hij meer schommelwaarde.’ We wisten niet wat opa ermee bedoelde. Ik moest er hard om lachen toen ik het las, ik schaterde haast: ‘Schommelwaarde!’ Mijn ouders deden of ze het een mopje van niks vonden, maar ik zag hen wel naar elkaar kijken en ze klemden hun lippen op elkaar.